
YENİ SEÇİLEN BELEDİYE BAŞKANI İÇİN KISA REHBER

Enver Salihođlu

Nisan 2019



**YENİ SEÇİLEN
BELEDİYE BAŞKANI İÇİN
KISA REHBER**

Enver Salihođlu

Nisan 2019



Sandemir Mah.

Ragıp Gümüřpala Cad. No: 10

Eminönü 34134

Fatih-İstanbul/TÜRKİYE

T: +90 (212) 402 19 00

F: +90 (212) 402 19 55

info@marmara.gov.tr

www.marmara.gov.tr



/marmarabb



/marmarabb



/marmaraTV

İÇİNDEKİLER

1- Belediye başkanı ne zaman göreve başlar?	5
2- Önceki belediye başkanı devir teslimi yapmalı mı?	5
3- Belediyenin nakit durumunun tespiti nasıl yapılır?.....	5
4- Belediye başkanının görev ve yetkileri nelerdir?.....	5
5- Belediye meclisinin görev ve yetkileri nelerdir?	6
6- Belediye meclisinin ilk toplantısı ne zaman yapılacaktır?.....	8
7- Belediye meclisinin ilk toplantısında hangi seçimler yapılacaktır?	8
8- Belediye meclisinde hangi komisyonlar kurulacaktır?.....	9
9- Belediye meclisinde siyasi parti grupları nasıl belirlenir?	10
10- Belediye meclisi kararları nasıl kesinleşir?.....	10
11- Belediye başkanı, belediye meclisini nasıl yönetir?.....	11
12- Meclisin salt çoğunluk veya nitelikli çoğunlukla alması gereken kararlar hangileridir?.....	15
13- Belediye encümeni nasıl oluşur?	17
14- Belediye encümeninin toplantı ve çalışma usulü ne şekildedir?	18
15- Belediye encümeninin görev ve yetkileri nelerdir?.....	18
16- Belediye Başkanını belediye personelini atayabilir mi?	19
17- Önceki belediye başkanının yetki devri ne zamana kadar devam eder?.....	19
18- Belediyelerde yetki devri yapılabilecek yöneticiler kimlerdir?.....	20
19- 5393 sayılı Belediye Kanunu'na tabi belediyelerde hangi konularda yetki devri yapılabilir?.....	21
20- 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'na göre hangi konularda yetki devri yapılabilir?.....	23
22- Belediye başkanına konut tahsisi yapılabilir mi?	24
23- Belediye başkanı hangi çeşit pasaport kullanır?.....	25
24- Belediye başkanı silah taşıyabilir mi?.....	25
25- Belediye başkanına özel bir kimlik belgesi düzenlenir mi?.....	25
26- Belediye başkanına resmi araç tahsis edilir mi?.....	25
27- Belediye başkanı hava alanlarında VIP salonlarından yararlanabilir mi?	26
28- Belediye başkanı hangi işleri yapamaz?	26

* Bu kısa bilgilendirme notu
Sn. Enver Salihoglu tarafından
Marmara Belediyeler Birliği için
hazırlanmıştır. Sn. Salihoglu'na
teřekkür ederiz.

Marmara Belediyeler Birliği

**YENİ SEÇİLEN
BELEDİYE BAŞKANI
İÇİN KISA REHBER**

1- Belediye başkanı ne zaman göreve başlar?

İlgili seçim kurulundan belediye başkanlığına seçildiğine ilişkin mazbatasını alan belediye başkanı derhal görevine başlamalıdır.¹

2- Önceki belediye başkanı devir teslimi yapmalı mı?

Yeni seçilen ya da özel durumlarda atanan belediye başkanları arasında devir teslim yapılması mevzuatta düzenlenmemiştir. Ancak demokratik nezaket gereği devir teslim yapılması uygun olur.

3- Belediyenin nakit durumunun tespiti nasıl yapılır?

Belediyenin ilgili mevzuat gereği bankalarda tutulan nakit durumunun tespit edilmesi gerekir. Bunun için ilgili bankalarla yazışma yapılarak belediye genel hesabı, belediye işletmesi, bağlı kuruluşlar ve şirketlerin ayrı ayrı hesapları hakkında bilgi alınmalıdır.

4- Belediye başkanının görev ve yetkileri nelerdir?

- » Belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, belediyenin hak ve menfaatlerini korumak.
- » Belediyeyi stratejik plâna uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.
- » Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek.
- » Meclise ve encümene başkanlık etmek. Belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare etmek.
- » Belediyenin gelir ve alacaklarını takip ve tahsil etmek.
- » Yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak.
- » Meclis ve encümen kararlarını uygulamak.

1 Konya 1. İdare Mahkemesi tarafından verilen 22.12.2004 tarihli ve E.2004/616, K.2004/1348 sayılı kararda "...*idari istikrar ilkesi uyandırca idarelerde kamu hizmetinin sürekli, etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi esas olduğundan...*" yeni seçilen başkan mazbatasını alıncaya kadar eski başkan tarafından yapılan işlemlerin hukuken geçerli olacağı vurgulanmış, bu karar Danıştay 5. Dairesi'nin 30.11.2007 tarihli ve E. 2005/1003, K.2007/6535 sayılı kararı ile onaylanmıştır. Bu nedenle yeni seçilen başkanın mazbatasını almakla birlikte göreve başlaması gerekir. Aksi takdirde eski başkanın yaptığı işlemler hukuken sakat duruma düşer.

- » Bütçeyi uygulamak, bütçede meclis ve encümenin yetkisi dışındaki aktarmalara onay vermek.
- » Belediye personelini atamak.
- » Belediye ve bağlı kuruluşları ile işletmelerini denetlemek.
- » Şartsız bağışları kabul etmek.
- » Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak.
- » Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak.
- » Temsil ve ağırlama giderleri için ayrılan ödeneği kullanmak.
- » Kanunlarla belediyeye verilen ve belediye meclisi veya belediye encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.²

5- Belediye meclisinin görev ve yetkileri nelerdir?

- » Stratejik plân ile yatırım ve çalışma programlarını, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek.
- » Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
- » Belediyenin imar plânlarını görüşmek ve onaylamak, büyükşehir ve il belediyelerine il çevre düzeni plânını kabul etmek. Belediye sınırları il sınırı olan büyükşehir belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili büyükşehir belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan belediye meclisi tarafından onaylanır.³ Borçlanmaya karar vermek.
- » Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek.
- » Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek.
- » Şartlı bağışları kabul etmek.
- » Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş bin TL'den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragat karar vermek.

² 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye başkanının Görev ve Yetkileri başlıklı 38. maddesi

³ 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile çevre düzeni planı büyükşehir belediyesi olan yerlerde büyükşehir belediye meclisince, diğer yerlerde Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca onaylanır.

- » Bütçe içi işletme ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na (*6102 sayılı Ticaret Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır.*) tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek.
- » Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına; belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek.
- » Meclis başkanlık divanını ve encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek.
- » Norm kadro çerçevesinde belediyenin ve bağlı kuruluşlarının kadrolarının ihdas, iptal ve değiştirilmesine karar vermek.
- » Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.⁴
- » Meydan, cadde, sokak, park, tesis ve benzerlerine ad vermek; mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesine karar vermek; beldeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerini kabul etmek.
- » Diğer mahallî idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek.
- » Yurt içindeki ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına; kardeş kent ilişkileri kurulmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptıрма, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek.
- » Fahrî hemşerilik payesi ve beratı vermek.
- » Belediye başkanıyla encümen arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak.
- » Mücavir alanlara belediye hizmetlerinin götürülmesine karar vermek.
- » İmar plânlarına uygun şekilde hazırlanmış belediye imar programlarını görüşerek kabul etmek.⁵

Ayrıca belediye meclisinin 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun çeşitli maddelerinde kentsel dönüşüme karar vermek, mahalle kurulmasına karar vermek, cadde sokak, park, meydan ve benzerlerine ad vermek, belediyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerinin tespitine karar vermek gibi birçok görevi vardır. 5216 sayılı Kanun'la büyükşehir belediye meclisine verilmiş çeşitli görevler bulunmaktadır. Başka kanunlarla da belediye meclislerine çok sayıda görevler verilmiştir.

4 İmar Kanunu'na 6306 sayılı Kanun'la ek 5. maddeye göre imarla ilgili yönetmelikler Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayı ile Resmî Gazete'de yayınlanır. Geçici 14. maddeye göre mevcut yönetmelikler bir yıl içinde değiştirilir.

5 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Meclisin Görev ve Yetkileri başlıklı 18. maddesi.

6- Belediye meclisinin ilk toplantısı ne zaman yapılacaktır?

Belediye meclisi, seçim sonuçlarının ilanı takip eden beşinci gün belediye başkanının başkanlığında kendiliğinden toplanır.⁶

Yasal bir zorunluluk olmamakla birlikte belediye başkanının toplantı yerini ve saatini yeni seçilen üyelere duyurmasında fayda bulunmaktadır. Toplantı belediyenin bu amaçla ayrılmış salonunda yapılmalıdır. Böyle bir yer yoksa belediye sınırları içinde üyelere önceden bildirilen bir yerde yapılabilir.

Belediye başkanı sağlık sebebiyle ya da başka bir olağanüstü durum yoksa toplantıya katılmalıdır. Başkanın toplantıya katılmaması durumunda en yaşlı üye meclise başkanlık eder.

Başkan belediye meclisinin en genç iki üyesini geçici divan kâtibi olarak davet eder. Yoklama yapılarak çoğunluğun bulunup bulunmadığı tespit edilir.⁷

Belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır.⁸

İlk toplantıda çoğunluk sağlanamazsa, belediye başkanı en geç üç gün içinde (yeniden toplanmak üzere) toplantıyeri ve saatini belirleyerek toplantıyı kapatır. Bu durum uygun araçlarla üyelere duyurulur. İkinci toplantı katılanlarla yapılır. Ancak toplantı yeter sayısı her durumda meclis üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz.⁹

Yukarıda belirtilen bu çoğunluklara belediye başkanı da dâhildir.¹⁰

Büyükşehir belediye meclisinin ilk toplantısı ilçe belediye meclislerinin toplantılarını izleyen hafta yapılır.

7- Belediye meclisinin ilk toplantısında hangi seçimler yapılacaktır?

Yapılacak olan ilk toplantıda, birinci ve ikinci meclis başkan vekili ve iki kâtip üye seçilir. Geçici kâtip üyeler yerini seçilenlere terk eder. Belediye başkanı da yerini başkan vekiline bırakıp ayrılabilir. Ancak başkan toplantıda bulunduğu takdirde başkan vekili meclise başkanlık edemez. Sadece yıllık faaliyet raporu görüşülürken başkan vekili toplantıyı yönetir.

Bu toplantıda belediye encümenine üye seçimi yapılır.

İlk toplantıda; il ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerinde olan belediyelerde,

6 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Meclis Toplantısı başlıklı 20/3 maddesinde: "Bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi en çok yirmi gün, diğer toplantıların süresi en çok beş gündür." ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin Meclisin İlk Toplantısı başlıklı 5/1 maddesinde: "Meclis, mahalli idareler seçim sonuçlarının ilânını takip eden beşinci gün belediye başkanının başkanlığında kendiliğinden toplanır." hükümleri yer almaktadır.

7 Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin Meclisin İlk Toplantısı başlıklı 5/1 maddesi.

8 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Toplantı ve Karar Yeter Sayısı başlıklı 22/1 maddesi.

9 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Toplantı ve Karar Yeter Sayısı başlıklı 22/2 maddesi.

10 Örneğin; nüfusu 20.001 ile 50.000 arası olan beldelerde belediye meclis üye sayısı 15'tir. Başkanla birlikte tam sayı 16 olur. İlk toplantıya en az 9 üyenin katılması gerekir. Birinci toplantıda çoğunluk sağlanamazsa ikinci toplantı en az 4 üye ile yapılabilir.

plan ve bütçe komisyonu ile imar komisyonu üyeleri seçilir. Gerekirse diğer komisyonlara da üye seçilebilir.

Büyükşehir belediyelerinde ilk toplantıda; büyükşehir belediyesi encümen üyeleri, plan ve bütçe komisyonu, imar ve bayındırlık komisyonu, çevre ve sağlık komisyonu, eğitim, kültür, gençlik ve spor komisyonu ile ulaşım komisyonu üyeleri seçilir.¹¹

8- Belediye meclisinde hangi komisyonlar kurulacaktır?

İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000 den fazla olan belediyelerde; belediye meclisinde ihtisas komisyonları kurulur. Bütçe ve plan komisyonu ve imar komisyonu kurulması zorunludur.¹²

Denetim komisyonu sadece denetim görevi yapmak üzere oluşturulur.¹³

Nüfusu 10.000'in altında kalan belediyelerde ihtisas komisyonu belediye meclisi kararı ile kurulabilir. Diğer komisyonlar belediye görevleri kapsamındaki konuları görüşmek kaydıyla belediye meclisi kararı ile kurulur.

5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamındaki belediyelerde ihtisas komisyonları en az üç en fazla beş üyeden oluşur.¹⁴ İhtisas komisyonlarına, kendi üyeleri arasından seçeceği bir üye başkanlık eder. İçişleri Bakanlığının 2012 yılında verdiği 521.2012.10.157 sayılı bir görüşünde belediye başkanının ihtisas komisyonlarına başkanlık edemeyeceği vurgulanmıştır.

Komisyonların çalışma usulü; 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun İhtisas Komisyonu başlıklı 24. maddesinde ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği İhtisas Komisyonlarının Oluşumu başlıklı 21. maddesinde açıklanmıştır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 28. maddesinde plan ve bütçe komisyonunun çalışma usulü düzenlenmiştir. Komisyonlar bir yıl için kurulur. Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 21. maddesinin 5. fıkrasına göre, imar ve bütçe konularında gündeme gelen konular bu komisyonlara gönderilmeden karara bağlanamayacaktır.

İmar komisyonu dışında kalan komisyonların çalışma süresi, meclisin çalışma süresi bitiminden sonra en fazla beş gün, imar komisyonunun ise on gündür.

Komisyonlar yapacağı çalışma sonucu ortaya çıkan raporu meclise sunar. Raporla ilgili kararı meclis verir.¹⁵

11 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun İhtisas Komisyonları başlıklı 15/2 maddesi.

12 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun İhtisas Komisyonları başlıklı 24/2 maddesi.

13 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Denetim Komisyonu başlıklı 25. maddesi.

14 İçişleri Bakanlığının 2012 yılında verdiği 521.2012.35.540 sayılı görüşünde "...Belediye meclisinin, ihtisas komisyonu üyeliklerinden birinin herhangi bir nedenle boşalma olur ise boşalan üyenin yerine kalan süreyi tamamlamak üzere o partiden bir üyeyi komisyon üyeliğine seçmesi, ilgili partinin üye vermeyi kabul etmemesi halinde bağımsızlardan bir üyeyi komisyon üyeliğine seçilmesi..." uygun mütalaa edilmiştir.

15 İçişleri Bakanlığının 25.11.2009 tarih ve 54434 sayılı görüşünde "Mevzuat hükmünün değerlendirilmesi neticesinde; ihtisas komisyonlarının, kendilerine havale edilen konularda kanunda öngörülen süreler zarfında karar almaları gerektiği, öngörülen süre içinde konu karara bağlanamaz veya alınan kararlar meclis tarafından yeterli görülmez ise, aynı konunun tekrar komisyona havale edilmesi imkânının bulunmadığı ve bu gibi konuların meclis tarafından doğrudan karara bağlanması gerektiği değerlendirilmektedir." denilmektedir. Ancak bu konuda takdir

İhtisas komisyonları her siyasi parti grubu ve bağımsız üye sayısının meclis üye sayısına oranlanması ile tespit edilir. Burada basit oran uygulanmalıdır.¹⁶

Siyasi parti gruplarının kaç kişiden oluşacağı 5393 sayılı Kanun ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nde açıklanmamıştır. Bu nedenle mecliste üyesi bulunan siyasi partilerin grubu olduğu kabul edilmelidir.¹⁷

Denetim komisyonu belediye ve bağlı birimlerinden her türlü bilgi ve belgeyi isteyebilir.

Komisyon çalışmalarını 45 gün içinde tamamlar ve meclis başkanlığına Mart ayının sonuna kadar raporunu verir. Suç oluşturan hususlar varsa meclis başkanlığına yetkili mercilere intikal ettirilir.

9- Belediye meclisinde siyasi parti grupları nasıl belirlenir?

Belediye Kanunu'nun 24. ve 25. maddelerinde belediye meclisinde kurulacak komisyonlarda her siyasi parti grubunun ve bağımsızların meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulacağı belirtilmiş ise de siyasi parti grubunun bir tanımı yapılmamıştır. Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin tanımları düzenleyen 4. maddesinde de bir tanım yer almamıştır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 28. maddesinde de bütçe komisyonunun siyasi parti gruplarına göre belirlenmesi öngörülmektedir. Bu durumda belediye meclisinde üyesi bulunan siyasi partilerin grubunun bulunduğu kabulü gerektiği düşünülmektedir. Siyasi parti grup başkanının kim olacağı ilgili siyasi partinin kendi tüzüğünde belirlenir.

10- Belediye meclisi kararları nasıl kesinleşir?

Belediye meclisin tarafından alınan kararlar belediye başkanına gönderilir. Başkan kararları hukuka aykırı gördüğü takdirde tekrara görüşülme üzere belediye meclisine iade edebilir. Belediye meclisinin salt çoğunlukla ısrar ettiği kararlar ile yeniden görüşülmesi istenmeyen kararlar kesinleşir ve belediye başkanı tarafından yedi gün içinde mahalli mülki idare amirine gönderilir. Mülki idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.

Büyükşehir kapsamındaki ilçe belediye meclisinin imara ilişkin kararları büyükşehir

yetkisi meclise ait olduğu kanaatindeyiz.

16 Örneğin, yirmi beş üyeden oluşan bir belediye meclisinde beş üyesi bulunan bir siyasi parti grubuna beş kişilik komisyonunda bir üye düşer. Sivas Bölge İdare Mahkemesi de 25.09.2005 tarihli ve Y.Ditiraz 208/215 sayılı kararında hesaplamının basit usulle yapılması gerektiği belirtilmiş ve buna uyulmadan yapılan seçimlerin yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiştir. Bu açıklamalardan komisyon üyeliği için mecliste bulunan parti gruplarının aday göstermesinin gerektiği kanaatine varılmaktadır.

17 5393 sayılı Kanun'un 25. ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 21. maddelerine göre; il ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyelerde, belediye meclisi her yılın ocak ayında belediyenin bir yıllık gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap, kayıt ve işlemleri denetlemek üzere gizli oyla bir denetim komisyonu kurar. Komisyonun üye sayısı üçten az, beşten çok olamaz. Komisyonun üye dağılımı her siyasi parti grubu ve bağımsızları meclis üye sayısı ile oranlanması sonucu tespit edilir. Örneğin, 30 üyeli bir belediye meclisinde 6 üyesi olan bir parti grubuna beş kişilik bir komisyonunda bir üyelik düşer. Bu komisyon belediye başkanı tarafından tahsis edilen belediye binası içindeki yerde çalışır.

belediye meclisine gönderilir. Büyükşehir belediye meclisi bu kararları üç ay içinde görüşerek nazım imar planına uygunluğu yönünden inceler aynen ya da değiştirerek kabul ettikten sonra büyükşehir belediye başkanına gönderir. Bundan sonra yukarıdaki uygulama yapılır. Geliş tarihinden itibaren üç ay içinde büyükşehir belediye meclisinde görüşülmeyen kararlar onaylanmış sayılır.

5393 sayılı Kanun'un 23. maddesinin son fıkrasının Anayasa Mahkemesi tarafından iptalinden sonra kesinleşen belediye meclisi kararlarına karşı mülki idare amirlerinin itiraz hakkı bulunmamaktadır. Ancak Danıştay İdari Dava Dairelerinin 2013 tarihli bir kararına göre mülki idare amirlerinin belediye meclisi kararına karşı dava açma ehliyeti bulunduğu kabul edilmiştir.

11- Belediye başkanı, belediye meclisini nasıl yönetir?¹⁸

Belediye meclisi toplantılarının başlatılması, sürdürülmesi, karar alınması ve sona erdirilmesi aşağıdaki sıra ile gerçekleştirilir:

Belediye meclisi her ayın ilk haftasında önceden kararlaştırılan günde toplanır. Büyükşehir belediye meclisi her ayın ikinci haftası (ilçe meclislerinin toplantısından sonraki hafta) toplanır. Toplantılar ara verilmeden tamamlanır. Ancak haftanın tamamının tatile rastlaması halinde takip eden ilk gün toplantı başlar. Resmi tatile rastlayan günlerde toplantıya ara verilebilir.¹⁹

Meclis toplantısı başkanlık divanının yerini almasıyla başlar.²⁰

Toplantının haftanın hangi günü başlayacağı meclisçe genel olarak belirlenebileceği gibi her toplantının sonunda gelecek ay yapılacak toplantının başlayacağı gün belirlenebilir. Meclisin bir kararı yoksa başkan toplantı gününü belirler. Meclis üyeleri bu toplantılara başkan tarafından çağrılır. Toplantıların gündemi, başkan tarafından belirlenir ve duyuru günü hariç en az üç gün önce başkan tarafından meclis üyelerine bildirilir. Üç günün hesabında bildirinin yapıldığı gün ile toplantı günü dikkate alınmaz. Örneğin, salı günü toplantı yapılacaksa bildirim en geç cuma günü yapılması gerekir. Bildirim imza karşılığı elden, taahhütlü posta, telefon, elektronik posta, web sitesinde duyuru gibi yollarla yapılır. Ancak duyurunun yapıldığını belgelenmesi gerekir. Telefonla yapılan bildirimlerde hangi numaralı telefonun kullanıldığı, bildiri kimin ne zaman yaptığı tutanakla belirlenir. Gündem uygun vasıtalarla halka da duyurulur.

Belediye başkanının yıllık faaliyet raporunun görüşülmesi esnasında belediye

18 Belediye meclislerinin çalışma usulü ile ilgili hükümler 5393 sayılı Kanun'un 19, 20, 21, 23, 24. maddelerinde yer almaktadır. 5393 sayılı Kanun'un 19. maddesinde belediye meclislerinin çalışma usullerinin Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle tespit edileceği belirtilmiştir. Belediye bütçesinin görüşülmesi ile ilgili hususlar Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde ayrıca düzenlenmiştir.

19 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Meclis Toplantısı başlıklı 20. ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği Meclis Toplantıları başlıklı 6. maddesi.

20 İçişleri Bakanlığının 05.04.2010 tarihli görüşünde başkanlık divanı üyelerinin ve yedeklerinin bulunmaması durumunda meclis toplantısının kapatılmasının, meclis başkanı tarafından meclisten bir üyenin görevlendirilmesinin gerekmediği belirtilmiştir.

meclisine meclis başkan vekili başkanlık eder. Bu esnada belediye başkanı faaliyet raporunu sunacağı için, mecliste bulunmasında ve oylamaya katılmasında bir sakınca bulunmamaktadır. Belediye meclisine, belediye başkanı, izinli ise belediye başkan vekili, başkan veya başkan vekili görevi başında olmasına rağmen meclise katılmaması durumunda meclisçe seçilmiş olan meclis birinci başkan vekili, onun da katılmaması durumunda ikinci başkan vekili başkanlık eder.²¹ Bunların dışında bir kişi başkanlık ettiği takdirde belediye meclisinde alınan kararların geçersiz olduğu Danıştay'ın kararları ile sabittir.

Belediye başkanı toplantının herhangi bir safhasında başkanlık koltuğunu meclis başkan vekiline bırakarak meclisten ayrılabilir. Belediye başkanının mecliste bulunduğu zaman faaliyet raporunun görüşülmesi dışında (5393 sayılı Kanun'un 26. maddesinin son fıkrasına göre gensoru önergesinin görüşülmesinde de faaliyet raporunun görüşme usulü uygulanması gerektiğinden toplantıyı belediye meclis başkan vekili yönetir.) meclise başkanlık etmesi zorunludur, bu halde belediye meclisine belediye başkanı, birinci ve ikinci başkan vekillerinden başkası başkanlık edemez.²²

Belediye başkanı ve belediye meclis üyeleri münhasıran kendileri ve ikinci derece dahil kan ve kayın hısımları veya evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü toplantılara katılamaz.²³

Meclis üyeleri, meclisin aylık toplantısının ilk gününde belediyeye ait işlerle ilgili konuların gündeme alınmasını isteyebilirler. Öneri toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kabul edildiği takdirde gündeme alınır. Olağanüstü toplantılarda bu uygulama yapılamaz.²⁴

İmar ve bütçeye ilişkin konular meclis kararı alınmadan mutlaka ilgili komisyona havale edilir. Diğer konuların komisyona gönderilmesine meclis veya başkan karar verir.

Meclisçe veya başkan tarafından komisyona havale edilen işler toplantı süresinde veya müteakip günlerde beş gün içinde (sadece imar ve bayındırlık komisyonu on gün) sonuçlandırır. Bu sürelerde sonuçlandırılmayan konular başkan tarafından doğrudan gündeme alınır. Meclis ihtisas komisyonlarına havale ettiği işlerin kaç gün içinde sonuçlandırılacağına karar verebilir.

Plan ve bütçe komisyonuna havale edilen bütçenin beş günü geçmemek üzere meclisçe belirlenecek süre içinde incelenerek görüş bildirilmesi zorunludur.²⁵

Belediye meclisinin toplanması için yeterli sayıda üye yoksa başkan, gün ve saatini

21 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Başkanlık Divanı başlıklı 19. maddesi.

22 Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin Başkanlık Divanı başlıklı 9. maddesi.

23 5393 sayılı Belediye Kanununun Başkan ve Meclis Üyelerinin Görüşmelere Katılmayacağı Durumlar başlıklı 27. maddesi.

24 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Gündem başlıklı 21. maddesi.

25 Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin Plan ve Bütçe Komisyonu Oluşturulması ve Çalışma Usulü başlıklı 28. maddesi.

tespit ederek en az 3 gün sonra toplanmak üzere meclisi tatil eder. Bundan sonraki toplantı üye tam sayısının dörtte birden az olmayan üye sayısı ile yapılır.

Görüşmeler sırasında başkan veya üyelere birinin talebi üzerine yapılacak yoklama da karar yeter sayısının bulunmadığı anlaşılırsa başkan yukarıdaki gibi hareket eder.

Toplantılara özürsüz veya izinsiz olarak üç birleşim veya bir yıl içinde yapılan toplantıların yarısına katılmayan meclis üyelerinin düşürülmesi mümkün olduğundan, katılmayan üyelerin mazeretlerini bildirip bildirmedikleri başkan tarafından dikkate alınmalıdır.²⁶ Üyenin mazeretinin kabulü meclisin takdirine bağlıdır. Danıştay'ın bu konuda çeşitli kararları bulunmaktadır. Bu kararlarda mazeretin araştırılmasının gerekmediği kanaati ağır basmaktadır.

Meclisin yeterli çoğunlukla açılmasının ardından, bir önceki birleşmeye katılan üyelerin adları ile tutanak özetleri ve alınan kararlar kâtip tarafından okunur. Bunlara itiraz varsa düzeltilir ve meclisçe kabul edilirse başkan ve bir kâtip tarafından imzalanır.

Belediye meclisi görüşmeleri açıktır. Ancak meclise katılanların salt çoğunluğunun kararı ile kapalı oturum yapılabilir.²⁷ Kapalı oturuma meclis kararı ile görevlilerle alınabilir.

Açık toplantılara dinleyici olarak katılanların, toplantıda konuşulanları ses veya görüntü bantlarına kaydetmeleri mümkündür. Danıştay aksi yöndeki bir belediye meclisi kararını iptal etmiştir.

Görüşmelere geçilmeden önce üyelerin bilgisine sunulacak hususlar varsa okutulur. Meclis başkanlığına yazılmış dilekçeler varsa bunlarda okutulup ilgili komisyona gönderilir. Üyelerden gündem dışı konuşmak isteyenler yazılı olarak başkana bildirir.²⁸ Söz verip vermemek, süresini ve zamanını belirlemek başkana aittir.

Üyelerin usul hakkında görüşme açılması yönündeki talepleri başkan tarafından meclisin oyuna sunulur. Kabul edilirse usul hakkında görüşme yapılabilir.

Üyelerden görüş açıklamak isteyenler başkan tarafından kaydedilir. Görüşülecek konuya ilişkin varsa komisyon raporu okunur. Bundan sonra başkan üyelere sırası ile söz verir. Üyeler buldukları yerde ayağa kalkarak başkana hitaben konuşurlar. Başkan gerektiğinde açıklamada bulunabilir.

Söz alanlar lehte ya da aleyhte konuşacaklarını belirtirler. Söz alanların başkana hitap ederek konuşmaları gerekir. Açıklamada bulunmak üzere mecliste hazır bulunacak memurlara başkanlıkça kayıt sırasına bakmaksızın söz verilebilir.

Konuşma yapanların, söz aldıkları konu dışına çıkmamaları, hakaret içeren söz

26 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Meclis Üyeliğinin Sona Ermesi başlıklı 29. maddesi.

27 5393 sayılı Kanun'un Meclis Toplantısı başlıklı 20. maddesi.

28 Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin Görüşmeler ve Yönetim başlıklı 11. maddesi.

söylememeleri ve meclisin düzenini bozacak davranışta bulunmamaları gerekir. Aksine davrananlar başkan tarafından uyarılır. İki kez uyarılan bir üye davranış ve tutumuna devam ederse başkan tarafından toplantıyı terke davet edilir. Buna uymazsa çıkarılır.

Bir madde veya konu üzerinde görüşmeye son verilip verilmemesi ile ilgili olarak başkan meclisin oyuna başvurur. Görüşmeye son verilmesi için çoğunlukla karar verilirse lehte ve aleyhte konuşma yapılmaz. Konuşmalar sürerken üyelerden biri tarafından da görüşmelerin yeterliliği istenebilir. Bu istek oya sunulur. Kabul edilirse görüşmelere son verilir.

Dinleyici olarak katılanlar da gösteri veya gürültü yaptıkları takdirde başkan tarafından belediye zabıtası marifeti ile toplantı salonundan çıkarılırlar.

Meclis görüşmeleri sırasında sükûnetin bozulması durumunda başkanın uyarısına rağmen devam ederse, başkan sonraki birleşim toplanmak üzere meclisi tatil eder.

Belediye meclisinde beldenin sorunlarının görüşülmesi esastır. Belediye meclisinin belediyeye verilen görevlerle ilgisi olmayan siyasi konuları görüşmesi meclisin feshini gerektirdiğinden²⁹, başkan bu tür tartışmalara müsaade etmemelidir. Aksi takdirde meclisin feshini gerektiren aynı eyleme katılan başkanın da düşmesine karar verilebilir.

Belediye meclisinde üyeler oylarını bizzat kullanır. Gizli oy kullanmaya engeli bulunanlar tayin edecekleri kişi eliyle oy kullanabilir.³⁰ Gizli oylama, başkanlık divanı, encümen üyeliği ve denetim komisyonu seçimi seçimleri gizli oylama ile yapılır. Ayrıca meclis kararı ile diğer konularda da gizli oylama yapılabilir.

Mecliste oy verme kabul, ret veya çekimser şeklinde olur.³¹

Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf tercih edilir. Başkan vekilinin oturumu yönetmesi durumunda bu hususa dikkat edilir. Ancak, gizli oylamada başkan oyunun rengini belirtebilir. Dolayısıyla başkanın bulunduğu tarafın tercih edilmesi söz konusu olamaz. Gizli oylamada oyların eşitliği halinde oylama bir defa daha tekrarlanır. Oylar yine eşit çıkarsa başkan kuraya başvurur. Kurayı bizzat meclis başkanı çeker.

Mecliste bütçe ve kesin hesap tümüyle reddedilemez. Ancak değişiklik yapılmak suretiyle kabul edilebilir. Reddedilen bir konu meclisin aynı ay toplantısında yeniden gündeme alınıp görüşülemez.³²

Belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar verir. Ancak karar yeter sayısı meclis üye tam sayısının dörtte birinden

29 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun meclisin feshi başlıklı 30. maddesi.

30 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun toplantı ve karar yeter sayısı başlıklı 22/5 maddesi ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin oylama usulleri 13. maddesine göre oylama; gizli, işaretle veya açık oylama olmak üzere üç şekilde yapılır. Bu oylamaların yapılış biçimi Yönetmelik maddesinde açıklanmıştır. Belediye meclisinde bulunduğu halde Yönetmelik'te belirlenen şekillerden hiçbirine göre oy kullanmayan üyenin oy kullanıp kullanmadığı tartışmalı bir konudur. Bu üyelerin çekimser kaldığının kabulü gerekir kanısındayım.

31 Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin oylama usulleri başlıklı 13/1-a maddesi.

32 Belediye Meclis Çalışma Yönetmeliği'nin mecliste görüşülen konuların kabul veya reddedilmesi başlıklı 14. maddesi.

az olamaz.³³ Bu ifadeden Kanun'da farklı bir düzenleme yer almamışsa katılanların yarısından fazlasının kararı kabul yönünde oy kullanması gerektiği anlaşılmaktadır. Yani katılanların bir kısmı, kabul, bir kısmı ret, bir kısmı da çekimser oy kullanmışsa kabul yönündeki oyların çekimser ve ret oylarının toplamından fazla olması gerekir.³⁴

12- Meclisin salt çoğunluk veya nitelikli çoğunlukla alması gereken kararlar hangileridir?

Bazı belediye meclisi kararlarının kabulünde kanunla meclis üye tamsayısının salt çoğunluğu ya da nitelikli çoğunluğu aranır. Nitelikli çoğunluk, meclisin dörtte üç ya da üçte ikisi ile alınan kararlardır. Meclis, bu konuların dışında kendiliğinden salt veya nitelikli çoğunluk istenmesine karar veremez. Bu kararlar şunlardır:

- » Belde adının değiştirilmesi³⁵, dörtte üç çoğunlukla olur. Belde adının değiştirilmesi için ayrıca valinin görüşü üzerine İçişleri Bakanlığının onayı gerekir.
- » Belediye başkanının bir önceki yıla ait faaliyet raporundaki açıklamalar meclis üye tam sayısının dörtte üçü çoğunluğu ile kabul edilmesi gerekir.³⁶ Yetersizlik üzerine valinin gerekçeli görüşü üzerine karar verilmek üzere Danıştay'a gönderilir.
- » Belediye başkanı hakkında verilecek gensorunun gündeme alınması için üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı gerekir. Yetersizlik kararı ise dörtte üç çoğunlukla alınır.
- » Cadde, sokak, meydan, park, tesis ve benzerlerine ad verilmesi ve belediyeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerine tespitine ilişkin kararlarda; belediye meclisinin üye tam sayısının salt çoğunluğu, bunların değiştirilmesine ilişkin kararlarda ise meclis üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun kararı aranır.³⁷ Bu kararlar mülki amirin onayı ile yürürlüğe girer.
- » Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketler, en son kesinleşmiş bütçe gelirlerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarının yılı içinde toplam yüzde onunu geçmeyen iç borçlanmayı belediye meclisinin kararı; yüzde onunu geçen iç borçlanma için ise meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayı ile yapılabilir.³⁸
- » Büyükşehirlerde büyükşehir belediye meclisinin, il ve ilçelerde belediye meclislerinin salt çoğunluk ile alacağı karar ile masrafların tamamı veya bir kısmı

33 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun toplantı ve karar yeter sayısı başlıklı 22. maddesi.

34 Örneğin 32 üyeli bir belediye meclisinde toplantı yeter sayısı 17'dir. Karar yeter sayısı ise 8'dir. Ancak 5 ret, 4 çekimser ve 8 kabul oyu kullanılmış ise kabul oyları diğer oyların toplamından az olduğu için karar kabul edilmiş sayılmaz.

35 5393 sayılı Kanun'un Belde Adının Değiştirilmesi başlıklı 10. maddesi.

36 5393 sayılı Kanun'un Meclisin Bilgi Edinme ve Denetim Yolları başlıklı 26/4 maddesi.

37 5393 sayılı Kanun'un Ad Verme, Tanıtıcı Amblem ve Flama Kullanımı başlıklı 81. maddesi.

38 5393 sayılı Kanun'un Borçlanma başlıklı 68/1- e maddesi.

belediye bütçesinden karşılanmak kaydıyla kentin uygun görülen alanlarında bina cephelerinde değişiklik ve yenileme ile özel aydınlatma ve çevre tanzimi çalışmaları yapılabilir.³⁹

- » Yenileme alanları, il özel idarelerinde il genel meclisi, belediyelerde belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile belirlenir. Etap proje ve programları, meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve belediyelerde belediye başkanının, il özel idarelerinde valinin onayı ile uygulamaya konulur.⁴⁰ Bu kararların belediye meclisinin salt çoğunluğu ile alınması gerekir.
- » Meclis üyelerinin düşürülmesine ilişkin kararlar belediye meclisinin salt çoğunluğunun kararı ile alınır.⁴¹
- » Birlik tüzüğü, birliği kuracak mahallî idarelerin meclislerinde üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla kabul edildikten sonra valinin; birlik birden fazla ildeki mahallî idarelerin katılımı ile kuruluyorsa üyeleri il özel idareleri ve köylerden oluşan birlikler için İçişleri Bakanının, geri kalanları için Çevre ve Şehircilik Bakanının onayı ile kesinleşir.⁴²

Başkan tarafından, oylama sonucu kararın oy çokluğu ya da oybirliği ile alındığı açıklanır.

Başkan oturuma ara verirse gelecek toplantının saatini belirtir. Gündemin tamamlanmasından sonra ertesi toplantının hangi gün ve saatte başlayacağı ve ne görüşüleceğini belirtmek suretiyle birleşime ara verir gelecek toplantı ile ilgili duyuru meclis salonunun uygun bir yerine asılır.⁴³

Başkan tarafından toplantının kapatılmasından sonra görüşme yapılamaz. Toplantı yapılırsa alınan kararların hukuki geçerliliği olmaz. Danıştay 2. Dairesi'nin 16.03.1956 tarih ve E.1956/813, K.1956/715 sayılı kararında başkan tarafın meclisin kapatılmasından sonra toplantının başkan vekilinin başkanlığında sürdürülmesi suretiyle alınan kararlar iptal edilmiştir. Danıştay 1. Dairesi de 06.06.1986 tarih ve E.1986/232, K.1986/259 sayılı kararlar da benzer olayda aynı karar verilmiştir.

Meclis görüşmeleri; kâtip üyeler ve divan sorumluluğundaki görevlilerce tutanağa geçirilir. Kararlar tutanaklara dayalı olarak yazılır. Kararlara yılbaşından başlamak üzere numara verilir. Geri gönderme nedeniyle tekrar görüşülen kararlara yeni numara verilir.⁴⁴

Belediye başkanı hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını gerekçesini de belirterek

39 5393 sayılı Kanun'un Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı başlıklı 73/14 maddesi.

40 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun'un 2/1 ve 3 maddeleri.

41 5393 sayılı Kanun'un Meclis Üyeliğinin Sona Ermesi başlıklı 29/2 maddesi.

42 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu'nun Birlik Tüzüğü başlıklı 5. maddesi.

43 Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin Oturuma Ara Verilmesi ve Birleşime Son Verilmesi başlıklı 15. maddesi.

44 Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin Tutanak düzenlenmesi ve kararların yazılması başlıklı 16. maddesi

yeniden görüşölmek üzere beş gün içinde meclise iade edebilir. Yeniden görüşölməsi istenilmeyen kararlar ile geri gönderilme üzerine meclis üye tam sayısının salt çoğunluğuyla kabul edilen kararlar kesinleşir. Başkan meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlara karşı on gün içinde idari yargıya başvurabilir.⁴⁵

Başkan kesinleşen kararları yedi gün içinde mülki idare amirine gönderir. Mülki idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez. Belediye başkanı, meclisin ısrarıyla kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idari yargıya başvurabilir. Başkanın kararlara itirazında süre kararın belediye meclisinde kabul edildiği tarihten başlar.

Büyükşehir belediye meclisinin ve büyükşehir kapsamındaki ilçe belediye meclisinin bütçe ve imarla ilgili kararları dışında kalan kararları kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mülki idare amirine gönderilir. Mülki idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.

İlçe belediyelerinin imara ilişkin kararları büyükşehir belediye meclisine gönderilir. Kararın gelişinden itibaren üç ay içinde nazım imar planına uygunluğu yönünden incelenip aynen veya değiştirilerek kabul edildikten sonra büyükşehir belediye başkanına gönderilir. Üç ay içinde büyükşehir belediye meclisinde görüşölmeyen kararlar onaylanmış sayılır.⁴⁶

İlçe belediye meclislerince kabul edilen bütçeleri büyükşehir belediye meclisine gönderilir. Büyükşehir belediye meclisi yatırım ve hizmetlerde bütünlük sağlayacak biçimde aynen veya değiştirerek aynı toplantı döneminde kabul edilir. Ancak, Kanun'da öngörölenlerin dışında değişiklik yapamaz.⁴⁷

Belediye meclisinde alınan ve kesinleşen kararların özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla ilan edilir.

13- Belediye encümeni nasıl oluşur?

Belediye encümeni, belediyenin karar ve yürütme yetkisine sahip bir organı olup seçilmiş ve atanmış üyelerden oluşmaktadır.

İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde; belediye meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ile mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden, diğer belediyelerde; belediye meclisinin kendi üyeleri arasından seçeceği iki üye ile mali işlerden sorumlu birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından seçeceği bir üyeden oluşur.⁴⁸

45 5393 sayılı Belediye Kanun'un Meclis Kararlarının Kesinleşmesi başlıklı 23. ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin Meclis Kararlarının Kesinleşmesi başlıklı 17. maddeleri.

46 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun meclis kararlarının kesinleşmesi başlıklı 14. ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin meclis kararlarının kesinleşmesi başlıklı 17. maddeleri.

47 5216 sayılı Kanun'un büyükşehir belediye bütçesi başlıklı 25. ve Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin Büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediye bütçeleri başlıklı 33. ve Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin meclis kararlarının kesinleşmesi başlıklı 17. maddeleri

48 5393 sayılı Belediye Kanununun belediye encümeni başlıklı 33/1-a ve b maddeleri.

Büyükşehir belediyelerinde encümen, büyükşehir belediye meclisince seçilmiş beş üye ile başkan tarafından birim amirleri arasından seçilmiş aynı sayıda üyeden oluşur.⁴⁹

Birim amirlerinin tespiti ise 5393 sayılı Kanun'un 48. maddesi ve Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birliklerinin Norm Kadro İlke ve Standartları Hakkında Yönetmelik uyarınca belirlenir. Buna göre, belediyede birim amiri olanlar arasından başkan tarafından seçim yapılmalıdır. Bu sıfatı taşımayanların örneğin birim amirine bağlı olarak görev yapan bir müdür encümen üyesi olarak görevlendirilemez. Belediye meclisinde yapılacak encümen üyeliği seçiminde adaylık öngörülmemiştir. Dolayısıyla aday olmayanların da seçilmesi mümkündür.

Belediye meclisinin feshi veya başka bir nedenle seçimlerin yenilenmesi gerektiğinde seçime kadar belediye encümeni görevi memur üyeler yürütür.

14- Belediye encümeninin toplantı ve çalışma usulü ne şekildedir?

Encümene belediye başkanı başkanlık eder. Başkan bu yetkisini bir başkan yardımcısına ya da bir encümen üyesine devredebilir.

Encümen önceden belirlenen günde ve haftada en az bir defa toplanır. Acil durumlarda başkan encümeni toplantıya çağırabilir. Encümenin gündemi belediye başkanı tarafından yapılır. Encümen üyeleri başkanın uygun görüşü ile gündeme madde teklifinde bulunabilir. Belediye başkanının havale etmediği konular görüşülemez. Havale edilen konular bir hafta içinde görüşülür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na göre ihale komisyonu olarak yapılan toplantılar da dahil encümen çoğunlukla toplanır. Katılanların çoğunluğu ile karar verir. Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Çekimser oy kullanılamaz. Karara muhalif kalanlar gerekçelerini açıklar.

15- Belediye encümeninin görev ve yetkileri nelerdir?

- » Stratejik plân ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek.
- » Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak.
- » Öngörülme yen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek.
- » Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
- » Kanunlarda öngörülen cezaları vermek.

49 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun meclis toplantısı başlıklı 13. maddesi.

- » Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek.
- » Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.
- » Umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek.⁵⁰
- » Diğer kanunlarda belediye encümenine verilen görevleri yerine getirmek.
- » Belediye memurlarına ikramiye ödenmesine karar vermek.⁵¹
- » Başkanın sunduğu bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte meclise göndermek.⁵²

Encümene; imar, ihale, kamulaştırma başta olmak üzere diğer kanunlarla çeşitli görevler verilmiştir.

16- Belediye Başkanını belediye personelini atayabilir mi?

Belediye personeli belediye başkanı tarafından atanır, ancak büyükşehir belediyelerinde genel sekreter ve bağlı kuruluşların genel müdürleri ilgili Çevre ve Şehircilik Bakanının onayı ile atanır.

Belediye başkanı istisnai memurluk olan özel kalem müdürünü memurlar arasından ya da açıktan atayabilir. Ancak açıktan atama Çevre ve Şehircilik Bakanının onayına tabidir. Atanacak kişinin memur olmak için gereken genel şartları taşımalıdır. Herhangi bir çalışma süresi aranmaz.

Belediye memurlarının kadroları belediye meclisi tarafından Norm Kadro İlke ve Standartlarına Ait Yönetmelik esaslarına göre belirlenir. Bunun dışında kadro ihdas edilemez.

Birim amirliklerine atama yapılabilmesi için 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre, kıdemi esas alınır. Birinci ve ikinci derece bir kadroya atanmak için (Bağlı kuruluşların genel müdürleri hariç) en az 10 yıl, üçüncü ve dördüncü derece kadroya atanmak için 8 yıl kamu hizmeti gerekir.

Belediyelerde açıktan personel ataması Çevre ve Şehircilik Bakanının iznine bağlıdır.

17- Önceki belediye başkanının yetki devri ne zamana kadar devam eder?

Belediyenin yürüttüğü kamu hizmetleri olduğundan durdurulması mümkün değildir. Yeni göreve başlayan başkan bir düzenleme ve yetki devri yapıncaya kadar önceki başkan tarafından görevlendirilen kamu görevlileri yetkilerini kullanabilir.

50 5393 sayılı Kanun'un 34. maddesine görev belediye encümeninin görev ve yetkileri sayılmış diğer maddelerinde de bazı görevler verilmiştir.

51 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Norm Kadro ve Personel İstihdamı başlıklı 49/son maddesi.

52 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Bütçenin Hazırlanması ve Kabulü başlıklı 62/1 maddesi.

Belediye mevzuatı belediye başkanına birçok yetki vermiştir. Başkanın bu yetkileri bizzat yürütmesi mümkün değildir. Belediye başkanı bu görevlerini belediye personeli aracılığıyla yerine getirir. Bütün yetkilerin başkanda toplanması kamu hizmetlerinin gecikmesine yol açar. Belediye başkanı bazı yetkilerini bizzat kullanır, yasal olarak bazı görevleri devredemez. Bu nedenle başkan en kısa zamanda devredeceği yetkileri belirleyerek kamu görevlilerine devretmelidir.

18- Belediyelerde yetki devri yapılabilecek yöneticiler kimlerdir?

Belediyenin sorumluluk alanının genişlemesi, nüfusun artması, belediye hizmetlerinin çeşitlenmesi ve hizmet anlayışının değişmesi halka en yakın birimin hizmet sunması ihtiyacı belediyelerde yetki devrini zorunlu hale getirmiştir. Belediye başkanı, görev ve yetkilerinden bir kısmını uygun gördüğü takdirde, yöneticilik sıfatı bulunan belediye görevlilerine devredilebilir.⁵³ Belediyelerde yetki devrine ilişkin genel hükümlerin yanında çeşitli özel kanun ve ilgili yönetmeliklerde yer almıştır. Belediyelerde kadro unvanları Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'te sayılmıştır. Buna göre;

Büyükşehir belediyelerinde:

- » Genel sekreter
- » Genel sekreter yardımcısı
- » Hukuk müşaviri
- » Daire başkanı
- » Teftiş kurulu başkanı
- » Şube müdürü
- » İşletme müdürü
- » Müdürler
- » İtfaiye amiri
- » İtfaiye çavuşu
- » Zabıta amiri
- » Zabıta komiseri
- » Şefler

Diğer belediyelerde:

- » Belediye başkan yardımcısı
- » Birim müdürü
- » Teftiş kurulu müdürü
- » Diğer müdürler
- » Hukuk işleri müdürü
- » Hukuk müşaviri/Avukat
- » Zabıta amiri
- » Zabıta komiseri
- » İtfaiye amiri
- » İtfaiye çavuşu
- » Şefler

Bağlı kuruluşlarda:

- » Genel müdür
- » Genel müdür yardımcısı
- » Hukuk müşaviri/Hukuk müşaviri
- » Daire başkanı
- » Teftiş kurulu başkanı
- » Şube müdürü
- » Müdür
- » Şef

Belediye işletmelerinde:

- » İşletme müdürü
- » Şefler

19- 5393 sayılı Belediye Kanunu'na tabi belediyelerde hangi konularda yetki devri yapılabilir?

Belediye başkanı aynı zamanda belediye meclisinin başkanıdır.⁵⁴ Başkanın katılmaması durumunda meclis birinci başkan vekili onunda bulunmaması durumunda meclis ikinci başkan vekili başkanlık eder. Burada tam bir yetki devrinden söz edilemez. Zira birinci ve ikinci başkan vekilleri meclis tarafından seçilmiş üyelerdir.

Belediye başkanı verilen sözlü ve yazılı sorulara kendisi cevap verebileceği gibi bu yetkisini görevlendireceği bir kişi tarafından cevap verir.⁵⁵

Belediye encümenine belediye başkanı başkanlık eder. Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, belediye başkanının görevlendireceği bir başkan yardımcısı veya encümen üyesi encümene başkanlık eder.⁵⁶

Belediye başkanı, görevlerinin bir kısmını yöneticilik sıfatı bulunan belediye görevlilerine devredebilir.⁵⁷

Belediye başkanı belediyeyi mahkemelerde temsil yetkisini devredebilir.⁵⁸ Ancak 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 35. maddesine göre bu yetki devri sadece avukatlara yapılabilir. Aslında bu durumda yetki devrinden ziyade temsil yetkisinden bahsedilmelidir.

Muhasebe yetkilisi ile harcama yetkilisi görevleri aynı kişide birleşemeyeceğinden mali hizmetler biriminin harcama yetkilisi belediye başkanı veya yetki vereceği kişi olmalıdır.⁵⁹

Belediye başkanı evlendirme yetkisini devredebilir. Ancak büyükşehir belediye başkanı evlendirme yetkisini devredemez.⁶⁰

Belediye başkanı çeşitli kanun, tüzük veya yönetmeliklerle kurul başkanı veya üyesi olarak görevlendirilmiştir. Başkan bu yetkisini ilgili kanunda aksine bir hüküm yoksa devredebilir.

54 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Başkanlık Divanı başlıklı 19/3 maddesi.

55 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Meclisin Bilgi Edinme ve Denetim Yolları başlıklı 26/2 maddesi.

56 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye Encümeni başlıklı 33/2 maddesi.

57 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Yetki Devri başlıklı 42. maddesi.

58 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38/1- c maddesi.

59 5018 sayılı Belediye Kanunu'nun Mali Hizmetler başlıklı 60/4 maddesi.

60 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 134. Maddesinde "Evlendirme memuru, belediye bulunan yerlerde belediye başkanı veya bu işle görevlendireceği memur, köylerde muhtardır." denilmiş, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 22. maddesinde de "(2) Evlendirme memuru; belediye bulunan yerlerde belediye başkanı veya bu işle görevlendireceği memur, köylerde muhtardır." ifadelerine yer verilmiştir. Evlendirme Yönetmeliği'nin 7. maddesinde "Evlendirme memuru, belediye bulunan yerlerde belediye başkanı veya bu işle görevlendireceği memur, köylerde muhtardır." ifadesine yer verilmiştir. Yönetmelik'in 8. maddesinde "Evlendirme memurluğu görev ve yetkisi belediye başkanınca bizzat kullanılabilmesi gibi görevlendireceği üst düzey personel tarafından da kullanılabilir." ifadesi yer aldığından bu yetkiyi bir üst düzey görevliye devredilmesi gerekir. Yönetmelik'in 9. maddesinde ise "...büyükşehir belediye başkanları ile büyükşehir içindeki belediye evlendirme memurları için büyükşehir belediye hudutları, diğer belediye başkanları veya görevlendirecekleri memurlar için yetki alanında bulunan il, ilçe ve belde belediye hudutları, muhtarlar için o köy hudutları ile sınırlıdır..." denilerek evlendirme yetkisinin sınırları gösterilmiştir. Belediye başkanı evlendirme memurluğu yetkisini üst düzey bir personele devretmelidir. Üst düzey personelin mevzuatta bir tanımı yoktur. Belediyede yönetici kadro yukarıda açıklanmıştır. Bunlar şeften başlayarak başkan yardımcısına kadar çıkmaktadır. Belediyelerde evlendirme yetkisi genellikle evlendirme memuruna verilmektedir. Evlendirme memurunun üst düzey bir personel sayılması mümkün değildir. Bu bakımdan evlendirme yetkisinin en az şef düzeyinde bir görevliye verilmesi uygun olur. Ancak üst düzey görevli olmayan evlendirme memurunun yaptığı evlenme aktidini sakatlamaz.

Belediyede muhasebe yetkilileri kanunlarla kendilerine verilen görev ve yetkilerinden bir kısmını Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara göre yardımcılarına devredebilirler. Muhasebe yetkilileri hakkındaki sorumluluk, devredilen işlerle ilgili olarak görev ve yetki devri yapılanlar hakkında da uygulanır. Muhasebe yetkilileri devrettikleri görev ve sorumlulukların, yardımcılar tarafından usulüne uygun olarak yerine getirilip getirilmediğini gözetmekle yükümlüdür.⁶¹

İşyeri ruhsatları yetkili idarelerin en üst amiri veya görevlendireceği yetkili tarafından bu Yönetmelikte öngörülen sürede imzalanır.⁶²

Üst amir ya da görevlendireceği yetkili gerektiğinde ruhsatın iptaline ilişkin onay ve belgeleri de imzalar.⁶³ Belediye başkan bu yetkisini yöneticilik sıfatı bulunan belediye görevlilerine devredebilir. Bunlar, belediye başkan yardımcılarını ve birim müdürleri ve şeflerdir. Büyükşehir belediyelerinde, genel sekreter, genel sekreter yardımcılarını, daire başkanları ve müdürler ve şeflerdir.

Belediye başkanı birlik meclisinde kendisini temsil etmek üzere meclis üyelerinden birine yetki verebilir.⁶⁴ Belediye başkanı ya da büyükşehir belediye başkanı belediyenin veya büyükşehir belediyesinin üye olduğu birlik meclisinde temsil yetkisi belediye meclisi üyelerinden birine devredebilir.

İlde vali, bir vali yardımcısını başkan vekili olarak; büyükşehir belediye başkanı, genel sekreteri veya genel sekreter yardımcısını; il belediye başkanı da bir belediye başkan yardımcısını toplantılarda kendisini temsil etmek üzere görevlendirebilir. Belediye başkanı yetkisini yardımcısına, büyükşehir belediye başkanı ise genel sekreter veya genel sekreter yardımcısına devredebilir.⁶⁵

Başkanlığı, ilgili belediye başkanıya da görevlendireceği yardımcısı tarafından yürütülen pazar yeri kuruluş komisyonu; belediyenin imar ve denetim ile ilgili müdürlüklerinden görevlendirilecek iki temsilci ile il müdürlüğü, il/ilçe emniyet müdürlüğü, il/ilçe gıda, tarım ve hayvancılık müdürlüğü, il/ilçe sağlık müdürlüğü/ilçe sağlık grup başkanlığı, ilgili meslek kuruluşu ve ziraat odası ile o yerde faaliyet gösteren en fazla üyeye sahip tüketici örgütüne belirlenecek birer temsilci olmak üzere on üyeden oluşur. Bu sebeple, Belediye başkanı yetkisini başkan yardımcısına devredebilir.⁶⁶

61 Muhasebe Yetkilisi Adaylarının Eğitimi, Sertifika Verilmesi ile Muhasebe Yetkililerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in görev yetki ve sorumlulukların devri başlıklı 26. maddesi.

62 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun ve 10.08.2005 Tarihli Resmi Gazete'de Yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 8/2 maddesi.

63 Danıştay 8. Dairesi'nin 13.03.2013 tarihli ve E.2010/3000, K.2013/1919 sayılı kararında "...Bu hale göre, mevzuatında ruhsatları vermekle yetkili kılınan idarenin aynı şekilde bu ruhsatların iptali konusunda da tek yetkili olduğu tartışmasız olup, aksine bir düzenlemenin de bulunmadığı görüldüğünden, belediye başkanınca verilmiş bulunan işyeri açma ve çalışma ruhsatının yetkide paralellik ilkesi uyarınca yine belediye başkanı ya da görevlendireceği bir yetkili tarafından iptal edilmesi (geri alınması) gerekirken; bu ilkeye aykırı olarak; hem de yönetmelikte ayrıca encümen tarafından karar alınmaması gerektiği düzenlemesi bulunmasına rağmen belediye encümenince ruhsatın iptali yönünde işlem tesis edildiği görüldüğünden işlemde yetki yönünden hukuka uyarlık bulunmamıştır." denilerek belediye encümenince verilen ruhsat iptaline ilişkin idare mahkemesi kararı bozulmuştur.

64 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun birtüğün organları başlıklı 8/2 maddesi.

65 3294 sayılı Kanun'un Vakıflar başlıklı 7/3 maddesi.

66 Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik'in Pazar Yeri Kuruluş Komisyonu başlıklı 7/2 maddesi.

Büyükşehirlerde "Birinci Sınıf Gayrisihhi Müesseseleri İnceleme Kurulu" büyükşehir belediye başkanı veya görevlendireceği yetkilinin başkanlığında; çevre, sağlık, hukuk, imar, küşat görevlileri, sanayi ve ticaret il müdürlüğü temsilcisi, ilgili meslek odalarının temsilcisi ve tesisin özelliğine göre başkan tarafından görevlendirilecek uzmanlardan oluşur. Aynı kurul, il belediyelerinde il belediye görevlendireceği ya da görevlendireceği yetkilinin başkanlığında kurulur.⁶⁷

Belediye başkanı, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 72. maddesine göre kurulan takdir komisyonu başkanlığını devredebilir.⁶⁸

Belediye başkanı disiplin kurulu başkanlığını devredebilir. Belediyelerde; belediye başkanının veya görevlendireceği yardımcısının başkanlığında encümenin atanmış üyelerinden kurulur.⁶⁹ Belediye başkanının verdiği disiplin cezalarına itiraz disiplin kurullarına yapıldığından belediye başkanının bu yetki devrini yapması uygun olur.

20- 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'na göre hangi konularda yetki devri yapılabilir?

Mahkemelerde davacı veya davalı sıfatıyla ve resmî mercilerde büyükşehir belediyesini temsil etmek, belediye ve bağlı kuruluş avukatlarına veya özel avukatlara temsil ettirilebileceğinden başkan temsil yetkisini ancak avukatlara devredebilir.⁷⁰

Büyükşehir belediyesinde hizmetlerin yürütülmesi belediye başkanı adına onun direktifi ve sorumluluğu altında mevzuat hükümlerine, belediyenin amaç ve politikalarına, stratejik planına ve yıllık programlarına uygun olarak genel sekreter ve yardımcılar tarafından sağlanır.⁷¹ Bu sebeple, büyükşehir belediye başkanı bu kapsamda yetkilerinden bir kısmını belirtilen görevlilere devredebilir.

Büyükşehir belediye başkanı encümen başkanlığına büyükşehir belediyesi genel sekreterine devredebilir.⁷² 5393 sayılı Kanun'a tabi belediyelerden farklı olarak büyükşehirde encümen başkanlığı genel sekreterden başkanına devredilemez.

Büyükşehir belediyeleri, yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek; mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek; her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek, imar plânında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak

67 İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in değişik 15. maddesinin 2. fıkrası, 21.06.2005 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği'nin değişik 79. maddesi.

68 Bu maddede "Arsalara ait asgari ölçüde birim değer tespiti takdir komisyonu; belediye başkanı veya tevkil edeceği memurun başkanlığı altında belediyenin yetkili bir memuru ile defterdarın, vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde ise vergi dairesi başkanının görevlendireceği iki memur, tapu sicil müdürü veya tevkil edeceği bir memur ve ticaret odasının seçilmiş bir üye (ilgili olduğu arsalarla ilişkin takdir komisyonlarına organize sanayi bölgesini temsilen bir üye) ile ilgili mahalle ve köyün muhtarından kurulur." denilmiştir.

69 Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik'in kurulların kuruluşuna ilişkin esaslar başlıklı 4- B/2 maddesi.

70 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun Büyükşehir Belediye Başkanının Görev ve Yetkileri başlıklı 18/h maddesi.

71 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun Büyükşehir Belediyesi Teşkilatı başlıklı 21/4 maddesi.

72 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun Büyükşehir Belediye Encümeni başlıklı 16/2 maddesi.

ve denetlemek görevleri ile temizlik hizmetleri ve adres ve numaralandırmaya ilişkin görevlerini belediye meclisi kararı ile ilçe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler.⁷³

21- Belediye başkanın temsil ve ağırlama giderlerinde sorumluluğu nasıl belirlenmiştir?

Belediye başkanının gerek temsil, gerekse ağırlama giderleri "Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil, Tören ve Ağırlama Giderleri Yönergesi" uyarınca gerçekleştirilmekte olup, Sayıştay'ın çeşitli tarihlerde bu konuda verdiği farklı kararlar bulunmaktadır. Yönerge, başkana geniş takdir hakkı tanımıştır. Bununla birlikte belediyenin görev ve yetkileri kapsamında olup 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun belediyenin giderleri başlıklı 60. maddesinde sayılan giderler için 5018 sayılı Kanun'un 71. maddesinde tanımlanan kamu zararı da dikkate alınarak belediye bütçesinin bu kaleminden harcama yapılması mümkündür. Harcamanın; temsil, tören veya ağırlama ile ilgili olması gerekmektedir. Temsil, tören ve ağırlama giderlerinde harcama yetkilisi belediye başkanıdır.

22- Belediye başkanına konut tahsisı yapılabilir mi?

Belediye başkanına, belediyenin mülkiyetinde varsa "görev tahsisli" konut tahsis edilebileceği, Kamu Konutları Yönetmeliği'ne ekli (2) sayılı cetvelin 8-A maddesinde belirtilmiştir. Aynı Yönetmelik'in 4. maddesi (h) fıkrası uyarınca; bütçesinde yeterli ödenek bulunması, bağlı ve ilgili bulunulan bakanlığın teklifi ve Maliye Bakanlığı'nın uygun görüşü üzerine Başbakanlıktan izin alınması şartıyla belediye başkanına konut kiralınması mümkün ise de; Sayıştay Temyiz Kurulu'nun 07.12.1993 tarih ve 23266 sayılı kararında belediye başkalarına konut kiralınmasının belediyenin görevleri cümlesinden olmadığı belirtilerek yapılan ödemenin tazmini yoluna gidilmiştir. Bu bakımdan konut kiralınmasından kaçınılması uygun olur. Öte yandan büyükşehir belediye başkanı dışındaki belediye başkanlarına eşyalı konut tahsis edilemez.

Belediye başkanının evinde kullanılan telefonun ilk tesis, şehir içi ve şehirlerarası konuşma bedellerinin belediye bütçesinden ödenmesine ilişkin Danıştay 3. Dairesi'nin 22.05.1970 tarih ve E.1970/202, K1970/198 sayılı istişari kararında "...Başkanların bu görevlerinin mahiyeti ve arz ettikleri devamlılık vasfı sebebiyle hal ve şartlara göre kanunen belirli mesai saatleri dışında da ifası zorunlu olup, bunların zamanında ve süratle yerine getirebilmelerinin teminen evlerine konulacak telefon postalarının ilk tesis, nakil ve konuta ücreti bedellerinin belediye hizmetleri için sarf edilmekte olmaları muvacehesinde yukarıda sözü edilen 117.madde hükmüne istinaden belediye bütçelerinden ödenebileceği..." belirtilmiş ise de, mali denetim esnasında Sayıştay 4.Dairesi'nin 06.02.1992 tarih 1989/826 sayılı örnek kararında bu tür ödemelerin tazmini yolunda kararlar verdiği görülmektedir. Bu nedenle belediye başkanının

73 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun Büyükşehir ve İlçe Belediyelerinin Görev ve Sorumlulukları başlıklı 7/1- İ,ş,t maddesi.

konutundaki telefondan belediye hizmetleri için yaptığı şehir içi ve şehirler arası telefon görüşme bedellerinin ayrıntı cetvelinde gösterilmek şartıyla belediye bütçesinden ödenmesi mümkündür. GSM telefonlarla yapılan resmi görüşme bedellerinin belediye bütçesinden ödenmesinde de aynı usul uygulanmalıdır. Ancak aksine davranış Türk Ceza Kanunu açısından suç oluşturmaz. Nitekim Danıştay 2. Dairesi'nin 28.02.1996 tarih ve E.1994/2317 K.1996/416 sayılı kararında, "...resmi telefonu özel işinde kullanma" eylemi tazmini nitelikte bulunmuş ve belediye başkanının yargılanmasına gerek görülmemiştir. Sayıştay 4. Dairesi'nin 29.04.1997 tarih ve 28335 sayılı kararında görev tahsisli konut kapsamında belediye başkanı lojmanının ısıtma, aydınlatma, su ve mefruşat giderlerinin belediye bütçesinden karşılanamayacağı belirtilerek tazmin yoluna gidilmiştir.

23- Belediye başkanı hangi çeşit pasaport kullanır?

Büyükşehir belediye başkanlarına diplomatik pasaport verilmektedir.⁷⁴

İl ve ilçe belediye başkanlarına hususi damgalı pasaport verilmektedir.⁷⁵

Belde belediye başkanlarının ise kendi kazanılmış hakları varsa aynı pasaportları kullanmaları mümkün olmakla birlikte, belediye başkanlığı görevinden dolayı hususi damgalı pasaport taşımaları mümkün değildir. Hususi damgalı pasaport verilenlerin eşlerine, reşit olmayan çocuklarına ve reşit olsa da çalışmayan ve evli bulunmayan birlikte oturan kızlarına aynı tür pasaport verilir.

Diplomatik ya da hususi damgalı pasaport taşıyanlardan emeklilik veya çekilme sebebiyle görevinden ayrılanlara hususi damgalı pasaport verilir.

24- Belediye başkanı silah taşıyabilir mi?

Belediye başkanına silah taşıma izni vali veya kaymakam tarafından verilir.⁷⁶ Kesinleşmiş yargı kararı üzerine görevine son verilmiş olanlar hariç en az bir dönem belediye başkanlığı yapmış olanların silah taşıma hakkı bulunmaktadır.⁷⁷

25- Belediye başkanına özel bir kimlik belgesi düzenlenir mi?

Belediye başkanına kimlik belgesinin nasıl verileceği kanunlarda düzenlenmemiştir. İçişleri Bakanlığının 19.07.2001 tarih ve B050MAH.065.00.02(50-51)01-80900 sayılı genelgesi ile belediye başkanlarının valiler tarafından imzalanan ve örneği Türk Belediyecilik Derneğince belirlenen kimlik belgesini kullanmaları tavsiye edilmiştir.

74 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 6360 sayılı Kanun'la değişik 13. maddesinin değişik 2. fıkrasına 6495 sayılı Kanun'la eklenen ibare ile büyükşehir belediye başkanlarına diplomatik pasaport verilmesi sağlanmıştır.

75 5682 sayılı Kanun'un 14/2 maddesi.

76 6136 sayılı Kanun'un 7. maddesi uyarınca yürürlüğe konulan Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmelik'in "Özellik Arz Eden Görevler" başlıklı 8. maddesinin (e) fıkrasının 9. bendi uyarınca taşıyabilirler.

77 Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmelik'in Taşıma ruhsatı verilebilecek diğer meslek mensupları başlıklı 9/1-ü maddesi.

26- Belediye başkanına resmi araç tahsisi edilir mi?

Belediye başkanına hizmetin gereği olarak resmi araç tahsisi mümkün ise de, bu araç makam aracı olmadığı için özel işlerde kullanılamaz. Aksi takdirde 237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 16. maddesine göre suç işlenmiş olur. Ayrıca belediye başkanının resmi hizmette kullanılmak üzere taşıt alımında aynı Kanununun 5. maddesine göre belediye meclisinin kararı gerekir. Aksine davranış suç teşkil eder.

27- Belediye başkanı hava alanlarında VIP salonlarından yararlanabilir mi?

Başbakanlığın 10.03.1993 tarihli genelgesi ile yalnızca büyükşehir belediye başkanlarına VIP salonlarından yararlanma imkânı sağlanmıştır.

28- Belediye başkanı hangi işleri yapamaz?

Belediye başkanına çeşitli kanunlarla görev esnasında ve sonrasında bazı iş ve görevlerle ilgili sınırlamalar ve yasaklar getirilmiştir. Belediye başkanı seçildikten sonra aşağıda açıklanan konularda bir görev ya da faaliyeti bulunan başkan bu duruma derhal son vermelidir.

Belediye meclisinin bazı toplantılarına katılamaz.

Belediye başkanı ve meclis üyeleri münhasıran kendileri, ikinci derece dahil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü toplantılara katılamazlar.⁷⁸

✓ **Belediyeye taahhüde giremez.**

Belediye başkanı görevi süresince veya görevden ayrıldıktan sonra iki yıl süreyle belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremez, komisyonculuk ve temsilcilik yapamaz.⁷⁹ Buradaki taahhüt sözünün, sözleşmede bir yüklenmeyi ifade ettiği anlaşılmaktadır. Bu bakımdan 4734 sayılı Kanun'un 22. maddesi gereğince doğrudan temin yoluyla yapılan alımlar bu madde kapsamında sayılmamalıdır.

✓ **Bazı hallerde belediye encümenine katılamaz.**

Encümen başkan ve üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dahil kan ve kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü encümen toplantılarına katılamazlar. Bu sebeple, Belediye başkanı encümene başkanlık ediyorsa katılamayacaktır.⁸⁰

✓ **Siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarına giremez**

Belediye başkanı görevinin devamı süresince siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz.⁸¹

78 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Başkan ve Meclis Üyelerinin Görüşmelere Katılmayacağı Durumlar başlıklı 27. maddesi.

79 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Başkan ve meclis üyelerinin yükümlülükleri başlıklı 28. maddesi.

80 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Encümen Toplantısı başlıklı 35/6 maddesi.

81 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye Başkanı başlıklı 37/2 maddesi

√ **Profesyonel spor kulüplerinde yöneticilik yapamaz.**

Belediye başkanı, profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.⁸² Büyükşehir belediye başkanı spor kulüplerinde başkan ve yönetim kurulu üyesi olamaz.⁸³

√ **Temsil görevi üstlenemez.**

Belediye başkanı kendisinin, birinci ve ikinci derecedeki kan ve kayın hısımlarının ve evlatlıklarının, belediye ile itilafı oldukları durumlarda dava açılması ve belediyenin temsili meclis birinci başkan vekili, bulunmadığı takdirde ikinci başkan vekili veya bunların yetkilendireceği kişiler tarafından yerine getirilir.⁸⁴

√ **Büyükşehir belediyesi başkan vekilliği yapamaz.**

Büyükşehir belediye başkan vekili, Belediye Kanunundaki usullere göre belirlenir. Ancak, büyükşehir kapsamındaki ilçe belediye başkanları büyükşehir belediye başkan vekili olamaz.⁸⁵

√ **Birleşemeyecek görevlerde bulunamaz.**

2972 sayılı Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyeti Seçimi Kanunu'nun 17. maddesinde; belediye başkanlığı, milletvekilliği, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliği ile mahalle muhtarlığının bir şahıs uhdesinde birleşemeyeceği hükme bağlanmıştır. Belediye başkanlığı ile bakanlık görevinin birlikte yürütülemeyeceği de Danıştay kararı ile açıklığa kavuşturulmuştur. Ayrıca milletvekili adayı olabilmek için belediye başkanının görevinden istifa etmesi gerektiği 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 18. maddesinde belirtilmiştir.

Cumhurbaşkanlığına aday olanlar için farklı bir düzenleme yapılmıştır. 6271 sayılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu'nun 11. maddesine göre, Cumhurbaşkanlığına aday olan belediye başkanı ve belediye meclisi üyeleri aday listelerinin ilan edildiği tarih itibarıyla görevlerinden ayrılmış sayılır.

√ **İlgili iş yapamaz.**

Belediye başkanı görevi süresince ve görevden ayrıldıktan sonra iki yıl içinde belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan ya da dolaylı olarak taahhüde giremez ve temsilcilik yapamaz.⁸⁶

82 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye Başkanı başlıklı 37/2 maddesi.

83 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun Büyükşehir Belediye Başkanı başlıklı 17/3 maddesi.

84 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun ihtilaf Hali başlıklı 43. maddesi.

85 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun Büyükşehir Belediye Başkanı başlıklı 17/2 maddesi.

86 5393 sayılı Belediye Kanununun Başkan ve Meclis Üyelerinin Yükümlülükleri başlıklı 28. maddesi.

√ İhalelere katılamaz.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 11. maddesinin (a) fıkrasında; ihaleyi yapan idarelerin ita amirlerinin doğrudan ve dolaylı olarak ihalelere katılamayacağı, aynı maddenin (c) fıkrasında ise, bunların eşi ve üçüncü dereceye kadar olan kan ve sihrî hısımlarının da bu yasak kapsamında olduğu hükme bağlanmıştır. Bu nedenle belediye başkanı, başkanı olduğu belediyeye ait ihalelere katılamaz.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 6. maddesinin (a) fıkrasında ihaleyi yapan idarenin, (c) fıkrasında da bunların ikinci dereceye kadar yakınlarının ihaleye katılamayacakları hükmü yer aldığından belediye başkanı, başkanı olduğu belediyenin ve bağlı kuruluşlarının ihalelerine katılamaz.⁸⁷

√ Ücret karşılığı çalışamaz.

Belediye başkanı, ücret karşılığı bir işte çalışamaz. Bu hususta Danıştay'ın çeşitli kararları da bulunmaktadır. Ancak şirket ortaklığı bu yasak kapsamında değildir.

√ Avukatlık yapamaz.

1136 Sayılı Avukatlık Kanunu'nun 11. maddesine göre, her türlü aylık ve ödenek alanların avukatlık yapamayacağı hükme bağlandığından belediye başkanının avukatlık yapması mümkün değildir. Belediye başkanı, Avukatlık Kanunu'nun 14. maddesi uyarınca, belediye başkanlığından ayrılmasından itibaren iki yılı geçmeden belediye aleyhine dava alamaz.

√ Eczacılık yapamaz.

6197 Sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun'un 6308 sayılı Kanun'la değişik 17. maddesinde, "Eczane sahip ve mesul müdürü iken askerlik hizmetini yapmak üzere silahlı altına alınanlar askerlik hizmeti süresince; yüksek lisans veya doktora eğitimi alacaklar bu eğitim süresince; milletvekili, belediye başkanı, Türk Eczacıları Birliği başkanlık divanı üyeleri bu görevleri devam ettiği müddetçe eczaneye bir mesul müdür atar." hükümleri yer aldığından belediye başkanları eczane mesul müdürlüğü yapamaz.

87 Danıştay 10. Dairesi'nin 10.12.1991 tarih ve E.1991/235, K.1991/3727 sayılı kararında, belediye başkanının başkanlık ettiği vakfa ihale yoluyla arsa kiralanması işleminin açık hataya düşülerek tesis edildiğini, dolayısıyla geri alınmasının uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Yine Danıştay 10. Dairesi'nin 15.05.1992 tarih ve E.1990/927, K.1992/2056 sayılı kararında, belediye başkanının belediyenin yaptığı ihaleye katılamayacağı belirtilerek ihalenin iptali yoluna gidilmiştir.

Sayıştay Başkanlığı da İçişleri Bakanlığına yazdığı 08.01.1992 tarih ve 3582-397193/5 sayılı yazısında belediye encümen üyelerinden pazarlık yoluyla yapılan satın alma işleminin kanuna aykırı olduğu belirtilerek ilgililer hakkında işlem yapılması istenmiştir.

Bu konudaki tartışmalar Sayıştay Genel Kurulu'nun 24.05.2001 tarih ve 24411 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 26.04.2001 tarih ve E:2001/1, K.4985/1 sayılı kararında; belediyelerin kurdukları veya iştirak ettikleri, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 6.maddesinin 1.bendinde sayılan kişilerin yönetim ve denetim kurullarında görev aldıkları şirketlerin aynı belediyeler tarafından açılan ihalelere katılmalarının mümkün bulunmadığı belirtilmiştir. 01.01.2003 tarihinde yürürlüğe giren 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 11. maddesinde de benzer düzenleme yer aldığından aynı yasak geçerlidir.

Buna göre; belediye başkanının yönetim kurulu üyesi veya başkanı bulunduğu şirketin, belediye ihalelerine katılmasının mümkün bulunmadığı kesinleşmiştir.

√ Şehir plancılığı yapamaz.

Belediye başkanının kendi beldesi dışında şehir plancılığı yapabileceği İçişleri Bakanlığının 09.06.1994 tarih ve Hukuk Müşavirliği 2027 sayılı görüşünde belirtilmiştir. Ancak, Danıştay 2. Dairesi'nin 19.06.1994 tarih ve E.1993/1213, K.1994/1219 sayılı kararında, belediye başkanının ücret karşılığında proje çizmesinin ve bunu tasdik etmesinin görevi kötüye kullanma suçunu oluşturacağı hükme bağlanmıştır.

√ Mühendislik ve mimarlık yapamaz.

3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Kanunu'nun 9. maddesine göre, Devlet ve belediye dairelerinde bir görevde bulunan yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar, mimar ve fen memurları çalışma saatleri dışında olsa da ücretli veya ücretsiz bir özel surette meslek ve sanatlarını icra edemez. Belediye başkanı da bu kapsamdadır. Sadece profesör, doçent ve öğretmenlik yapabilirler. Ayrıca o mahalde bu tür bir eleman yoksa kendi kurumlarına ait olmamak kaydıyla serbest çalışabilirler.

√ Noterlik yapamaz.

1512 Sayılı Noterlik Kanunu'nun 50. maddesi uyarınca, noterlik görevi başka hiçbir görevle birleşemeyeceğinden, belediye başkanının noterlik yapması da mümkün değildir.

√ Sendika yöneticiliği yapamaz.

12.07.2001 Tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu'nun 15. maddesinin (c) fıkrası uyarınca, belediye başkanı kamu görevlilerinin kurdukları sendikalara üye olamaz.

√ Belediye başkanı sıfatıyla dernek ve vakıf üyeliği yapamaz.

5072 sayılı Vakıf ve Derneklerin Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkileri Hakkında Kanun'un 1. maddesine göre belediye başkanı, bu sıfatı ile dernek veya vakıflara üye olamaz. Ancak Kanunun yayımından önce kurulan dernek ve vakıflara üye olanlar bu madde kapsamı dışındadır. Belediye başkanının özel kişi olarak dernek ve vakıflara üyeliğini engelleyen bir hüküm yoktur.

√ Oda, borsa ve birlik yöneticiliği yapamaz.

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Hakkında Kanun'un 5290 sayılı Kanun'la değişik 81. maddesinin son fıkrasına göre, belediye başkanı olarak seçilenlerin oda, borsa ve birlik organlarındaki görevleri sona erer.

√ **Serbest muhasebecilik, mali müşavirlik ve yeminli mali müşavirlik yapamaz.**

3568 sayılı Kanun'un 45. maddesine göre, belediye başkanı bu Kanun kapsamında bulunan işleri yapamaz.

√ **Bilirkişilik yapamaz.**

3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 16. ve 10.1987 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Kadastro Bilirkişileri Hakkında Yönetmelik'in 7. maddesinin (d) fıkrasında; "Belediye veya köy tüzelkişiliği adına yapılacak sınırlandırma ve tespitlerde belediye meclisi, belediye encümeni ile köy ihtiyar kurulu üyesi olarak görev yapanlar bilirkişi olarak dinlenemez." hükmü yer almaktadır. Bu hüküm karşısında belediye başkanı kendi beldesi sınırları içinde yapılan kadastro çalışmalarında bilirkişilik yapamaz.⁸⁸

88 İçişleri Bakanlığının 26.10.2005 tarih ve B050MAH0650002/11378-82799(300- 318) 5393 sayılı yazısında avukat olan belediye başkanının 5393 sayılı Kanun'un 28. maddesinde belirtildiği gibi belediye ve bağlı kuruluşları ile ilişkili olmaması kaydıyla belediye başkanının mahkemede bilirkişilik yapmasında sakınca bulunmadığı görüşü belirtilmiştir.



www.marmara.gov.tr